

మత్స్యలక్ష్మి

“నన్ను గురించి కథ వ్రాయనూ?” అని అడిగింది కుముదం.
 ఈ ప్రశ్న నాకు కొంత ఆశ్చర్యం కలగజేసింది. ఎందుకంటే
 కొద్ది మార్పుతో ఇదే ప్రశ్న ఎనిమిది సంవత్సరాల క్రితం అడిగింది.
 నాకు బాగా జ్ఞాపకం. మా మేనమామగారింట్లో కుముదం తండ్రి
 కాపురం వుండేవాడు. అద్దె తీసుకురమ్మని అప్పడప్పడు నన్ను
 పంపేది మా అత్తయ్య. ఆ రోజు సాయంత్రం క్రమమేకు దిగేసి,
 ఇనప చక్రం దొర్లించుకుంటూ దొడ్లోకి పరుగులెత్తింది కుముదం.
 నా కప్పుడు పన్నెండో ఏడు.

నన్ను గురించి ఏమయ్యింది?

ఆమె నాకంటే రెండు సంవత్సరాలు చిన్నదని
 వాళ్ళమ్మ నాకు చెప్పింది. నేను అద్దె మాట మరిచి
 కుముదంతో కబుర్లు చెబుతూ కూర్చుండేవాడిని.
 చెట్టెక్కి జామపండ్లు కోసిపెట్టమని వేధించుకు తినేది.
 పూర్తిగా పండని జామపండు రంగులా వుండేది ఆ పిల్ల
 ఛాయ. నేనేవో కల్పించి కథలకింద చెప్పేవాడిని. వీటిల్లో
 పాత్రలు మా పూజో ఇరుగు పొరుగు అబ్బాయిలూ,
 అమ్మాయిలూ ఈ కబుర్లు అమాయకంగా చూస్తూ
 విన్నా, కుముదం కళ్ళల్లో ఎక్కడో ఈర్ష్య మసగగా
 మెదిలినట్లు భ్రమించి, నేను గర్వపడేవాడిని. అతిశ
 యోక్తి కల్పన కథకుడి జన్మ లక్షణం కాబోలు! యదార్థ
 విషయాలు మానేసి, కల్పిత గాథలను యదార్థాలుగా
 చెప్పడం ఊహాస్పష్టి లక్షణం అనుకుంటా. ఇప్పటి
 కుముదం నమ్మినట్లుగానే కొంటెగా నిట్టూర్చు విడిచేది.

నేనూ, ఈ వ్యక్తులు, ఘట్టాలు యధార్థాలుగా
 స్మరించుకొని, తెచ్చిపెట్టుకున్న మానంలో పడేవాడిని.
 ఆ నిశ్శబ్దంలో కుముదం కంఠం వినిపించింది. “నన్ను
 గురించి కథ చెప్పనూ?” అంది. ఆ ప్రశ్న వెయ్యకపోతే,
 ఆమె కత మరొకరి దగ్గర చెప్పేవుండునేమో నాకు
 తెలియదు. నే అనుకోడం ఆమె కథ ఎవరితోనూ
 చెప్పేవుండను. ఎందుకంటే, ఆమె నిజంగా మనిషి-
 ఊహలో వ్యక్తి కాదు.
 అదే ప్రశ్న మళ్ళా అడగడం నాకు ఆశ్చర్యం
 కలగజేసింది. ఐనా నేను కథలు వ్రాస్తానన్న సంగతి
 ఆమెకెళ్లా తెలుసో నాకర్థం కాలేదు. నా కథలు వొకటి
 రెండు తప్ప అచ్చు కాలేదు. వాటిని గురించి నే
 చెప్పరితోనూ ముచ్చటించలేదు. ఇరవై సంవత్సరాల
 ముప్పక అజ్ఞానంలోపుళ్ళ నన్ను ఎన్నుకోలేక రచయితగా

ఈ సంఘం గుర్తించదని నా భయం. ముదుసలే జ్ఞాని
 కాగలడని భారతీయుల వెర్రి నమ్మకం. పెద్దలన్నా,
 ప్రాచీనులన్నా, పాత విషయాలన్నా, మనవాళ్ళకి అంత
 గౌరవం. ఒక విషయం మంచిదా, చెడ్డదా అన్న తార్కిక
 సంశయాలకి సంఘంలో అంతగా తావు లేదు. ఎటొచ్చి
 ఆ విషయాన్ని ప్రతిపాదించిన వ్యక్తి మృతుడై వుండాలి.
 శక్తిగలవాళ్ళు ధనార్జనలోనూ, అది లేనివాళ్ళు
 దైవంలోను లీనమైన ఈ దేశంలో కథకుడికి విలువ లేదని
 నేనా రోజుల్లో నమ్మేవాడిని. నేను వ్రాసి తగలపెట్టిన
 రచనలలో నాకు మరో దేశంలో బ్రహ్మారథం
 పడుదురు. సంఘం గుర్తించదన్న భయమొకటే కాదు
 నేను కథలు వ్రాయకపోవడానికి కారణం నా రచనా
 విధానానికి పరిపక్వం రాలేదని కూడా నే లోపల అనుకునే
 వాడిని. నా సృష్టి శక్తుల్ని రగిల్చి నన్ను తన్మయుణ్ణిచేసి నా
 జీవితంపై వొత్తిడి కలిగించే వ్యక్తులుగాని, నా రచనల్ని
 చదివి, వాటిల్లోని లోతులకి దిగబాకి తాత్కాలికంగా
 నైనా ధన్యతచెందే వ్యక్తులుగాని ఆనాటి వరకూ లేరని
 నాకు తెలుసు. ప్రపంచాన్ని పరిశీలిస్తూ వ్యక్తుల మంచి
 చెడ్డలను, వింత ప్రవర్తనను ప్రేక్షకుడుగా అనుభవించి
 అర్థంచేసుకుని, అలా సంపాదించిన ఆంతరంగిక జ్ఞానాన్ని
 నా తాత్విక దృష్టిలో మేళవించి, వార్తాకథలో మహత్తర
 గ్రంథం వ్రాసి, మరణించాలని నా ఆదర్శం. ఈ
 రెంటిలో వొకటైనా జరిగి తీరుతుంది. మహత్తర
 గ్రంథం వ్రాయలేకపోవచ్చు, కాని మరణం మాత్రం
 తప్పదన్న దైర్యం నాకో మాత్రం వుత్సాహాన్ని ప్రసాదించి
 చింది. ఆ రోజుల్లో “నన్ను గురించి కథ వ్రాయనూ?”
 అనే ప్రశ్న శ్రీ వోటి నుండి వినడం అదే మొదటిసారి.
 తన వ్యక్తిత్వాన్ని గుర్తించుకుని, దాని ప్రభావాన్ని
 ఇతరులకి తెలియచెయ్యాలన్న శ్రీని మొట్టమొదట
 కుముదంలో చూడగలిగాను. ఆమె ఒక జీవి. ప్రత్యేక
 మైన ఉనికి గలది. ఆమెని తొలిగిస్తే ప్రపంచంలో కొంత
 పవిత్రమైన ఖాళీ ఏర్పడుతుంది. నే చూసిన శ్రీలు
 వివాహం జరిగిన రోజునే జన్మించిన వాళ్ళు. భర్తని
 పొడిగిస్తే, శ్రీ జైతుంది. ఇంకా పొడిగిస్తే భర్త
 సంతానంగా మారతాడు. అతను గతించగానే ఆమె
 స్థూలజీవితం సమాప్తమౌతుంది. సృష్టిని ఆహ్వానిస్తూ
 తెరుచుకున్న తలుపులు మన శ్రీలు. తెరుచుకోని
 రలుపులు లేవు. ఏదైనా ఒక తలుపు తెరుచుకోనినాడు,
 దాన్ని గురించి చెప్పకొని, మరమ్మత్తు సంకల్పించాలి.
 మరమ్మత్తుచేసినా బాగుపడని తలుపులను నిర్మూలం

బుచ్చిబొబ్బి

చెయ్యాలా, లేక వేరే పనులకు ఉపయోగించుకోవాలా అన్న సందేహాన్ని సంస్కర్తలు తీర్చాలి. కథకుడు ఏం చెడిపోయిందో చెప్పగలడు, వీలైతే మిగిలిన దానితోనే తృప్తిపడుతూ ఇతరులతో ఆ తృప్తిని పంచుకోగలడు. కాని, బాగు చేసే విధానాలతో అతనికి నిమిత్తం లేదు.

“నీలో ఏముందని నిన్ను గురించి కథ వ్రాయనూ?” అన్నాను. అలా అన్నందుకు పశ్చాత్తాపపడినా, ఆ ప్రశ్న నా నమ్మకాన్ని, ఆశయాని యదార్థంగా వ్యక్తపరుస్తుంది. ఆమెలో కథా వస్తువుగా వుండేటంతటి విశేషం ఒక్కటి కూడా లేదు. చూడడానికి చాలా సామాన్యంగా వుంటుంది. పల్నాటి శరీరం. వేసంగిలో వర్ణం కురిసే ముందు దట్టంగా అల్లుకున్న మబ్బురంగు శరీరచ్ఛాయ. సంపూర్ణంగా వికసించని అవయవాలు. ఎవరో దువ్వి నట్లుగా వుండే జడకట్టు. చూసిన వస్తువులు తనకోసం కొనసాగి చాంచల్యంగా కదిలే బలహీనమైన కనురెప్పల కింద మంచులో కదిలిపోయిన కుండేలులా మెరిసే నేత్రాలు, కంఠంలో కొలవడానికి వీలుగా వుండే పచ్చటి నాలాలు. నీడ కనిపించినట్లు స్థురించే వక్షం. శరీరంలో పై భాగాన్ని మోసేటందుకు వోపిక లేనట్టి అల్పమైన

నడుం. కుముదం సాధారణమైన స్త్రీ. ఎవరూ తుదకు వాళ్ళమ్మకూడా ఆమె అందమైందని చెప్పకోడం నే నెరగను. అందుకనే ఆమెలో నేనేమీ విశేషం చూడలేక సాయ్యానేమో!

“నాలో ఏముందాలి?”

“ఒక ప్రత్యేకత, అందరిలోనూ లేని ఏ ఒక్క విశేషం అయినా సరే-”

వేలునున్న ఉంగరాన్ని చూచి దాన్ని వేళ్ళతో తిప్పింది. పోతపోసి పదును పెట్టినట్లుగా చలించే వేళ్ళు ఆమెవి. ఏ అవయవం కదిలినా శరీరంలోని శక్తంతా దానిలో పూరించినట్లుగా వుంటుంది.

ఒక వస్తువుకేసి చూస్తున్నప్పుడు, పంచ ప్రాణాలు కళ్ళల్లోకి పరిగెత్తు కొచ్చినంత తీవ్రంగా చూస్తుంది. సిగ్గు పడితే రక్తం

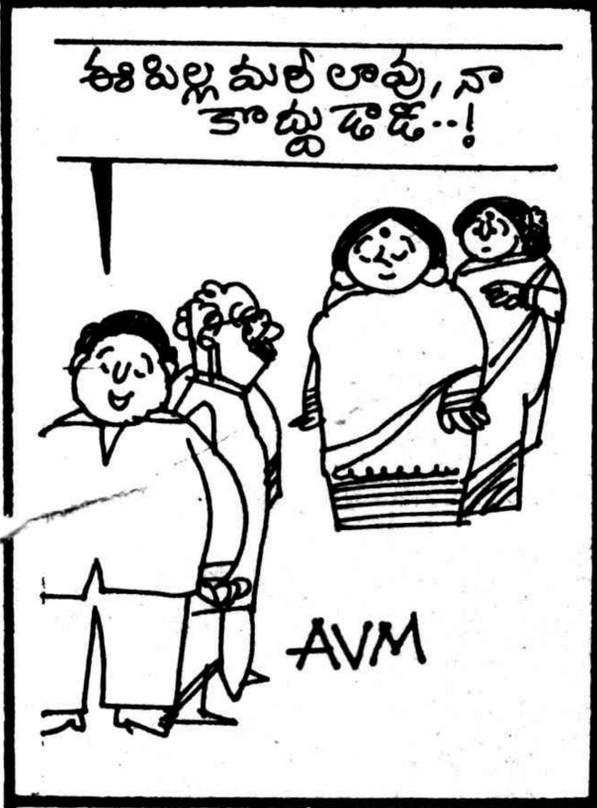
బుచ్చిబాబు(శివరాజు వెంకట సుబ్బారావు)
జననం: ఏలూరు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా,
ఎం.ఎ., మదరాసు, నాగపూరు విశ్వవిద్యాలయాల్లో. 1943-45 అనంతపురం, విశాఖ
పట్నం కళాశాలలో ఆంగ్లోపాధ్యాయుడుగా.
1945 నుండి ఆలిండియా రేడియోలో.
నవల: చివరకు మిగిలేది. కథలు: పద్దెనిమిది కథా
సంపుటాలు. నాటికలు, నాటకాలు: నాలుగు
సంపుటాలు. వ్యాసాలు: నన్ను మార్చిన పుస్తకం.
నవన కావ్యం: అజ్ఞానం. సాహిత్యం: షేక్స్పియర్
సాహిత్య పరామర్శ. (ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య
అకాడమీ బహుమతి పొందినది)

బుచ్చిబాబు

చెక్కిళ్ళలోనుంచి తొంగిచూస్తున్నట్లుంటుంది. కాని,
కుముదాన్ని వర్ణించినంత మాత్రాన కథాతుందా?
“నీ పెండ్లికి నన్ను పిలవలేదే?” అని అడిగాను.
“మా అమ్మ నీకూ కుభలేఖ పంపినంది- ఒస్తే
నలుగుర్ని చూచి ఏమన్నావుంటే కథేనా వ్రాద్దువుగా”
అంది కుముదం కళ్ళలోనుంచి పెదవులమీదికి
దిగజారిన నవ్వుని ప్రదర్శిస్తూ.
“నేను తమాషాకి అనడం లేదు. సాధారణ వ్యక్తు
లను గురించి వ్రాసేటందుకు ఏముంది? పదిమంది
ఒకే లాగున్నప్పుడు వారిలో ఏ ఒక్కర్ని గురించి
చెప్పకో. కాని, అందులో ఏ ఒక్కడైనా, పదిమంది
చేసిన దానికి వ్యతిరేకంగా చేస్తే అతన్ని గురించి
చెప్పకుంటారు. అట్లాంటి వ్యక్తులను గురించి
వ్రాయొచ్చు” అన్నాను.
“అయితే అందరూ చేసిన దానికి విరుద్ధంగా చేసే
వాళ్ళే మనుష్యులన్నమాట...”
“నే అలా అనను. అట్లాంటి వాళ్ళు చెప్పకోతగ్గ
మనుషులంటాను.”
ఎక్కడో ఎప్పుడో పుట్టడం, ఎవరో ఎవరో ఒప్పగిస్తే
వార్ని పెళ్ళాడడం, ఎందుకో తెలికండా పిల్లల్ని కనడం,
ఎప్పుడో ఎక్కడో చచ్చిపోవడం. ఇది చాలామంది
చేస్తున్నది. దీన్ని గురించి కథగా చెప్పకు నేండుకు
ఏముంది? ప్రత్యేకత, వ్యక్తిత్వం లేని ఈ జీవితాలు
ప్రశాంతాన్ని పొందుతున్నాయి. కాని, అది బురద
గుంటలో పురుగు పొందే ప్రశాంతం. సంఘాన్ని
ధిక్కరించి, సంప్రదాయాలపై విప్లవంచేసి, శత్రులకి
అవగాహన కాని కొత్త విలువలు సాధించి పొందినవాడే
ధన్యజీవి. వ్యర్థ జీవులు సంఘం అర్జిన వలలో చిక్కు
కుని, మర్యాద పేరు చెప్పకుని కుళ్ళిపోతారు. స్థాపితమైన
ఆదర్శాలపై, విప్లవం చేసినవాడు సంఘాన్ని తనవెళ్ళ
మరల్చి యత్నిస్తాడు. కాబట్టి సంఘం అంటే
వాళ్ళపై ఆధారపడుతున్నామని ఈ విప్లవ
చిహ్నం ఒక్కటి
ఆమె సంగీతం నేర్చుకోలేదు.
కనీసం కూని తీస్తుంది చెప్పకోడమేనా

నేనెరుగను. జ్ఞానం ఒచ్చితర్వాత ప్రేమించి చేసుకున్న
పెండ్లి కాదు. గొప్ప స్థితిపరురాలు కాదు. పోనీ బాగా
బీదదీ కాదు. సానుభూతి చూపేటందుకేనా చక్కంది
కాదు. పద్యాలు వ్రాద్దామంటే అనాకారీకాదు, వికృతాన్ని
ఆధునికుల ధోరణిలో చిత్రీకరించేటందుకు నాకు
గురించి వ్రాయొచ్చు. చెడ్డవాళ్ళని గురించి వ్రాయొచ్చు.
కాని సాధారణమైన వాళ్ళని గురించి వ్రాయడం ఎంతో
కష్టం. అసలు వ్రాసేటందుకు ఏముంది?
కొందరు వ్యక్తులు తలదండ్రుల చర్యలవల్ల ఖ్యాతి
కెక్కుతారు. కుముదం ఆ తెగకి చెందదు. వాళ్ల తండ్రి
చనిపోయాడు. తల్లి ఏ వూళ్ళోనో కొడుకు దగ్గర
వుంది. వాళ్ళ కుటుంబానికి చరిత్ర లేదు.
“మీ ఆయన ఏం చేస్తున్నాడు?”
“ఎల్.టి. చదువుతున్నారు.”
“స్కూల్ మాస్టరువుతాడన్నమాట-ని పని దొరకని
వారికి అదే శరణు. మంచివాడేనా?”
నవ్వింది. “మంచి అంటే ఏమిటో నాకేం తెలుసు?
నీకు తెలియాలి, కథలు రాసేవాడవు.”

“ఓన్! దెప్పడం కాబోలు. అది కాదు కుముదం.
అందర్లాగే కాపరానికెళ్ళి పిల్లల్ని కంటే ఏం ప్రయో
జనం? ఏదో ఓ గొప్ప కార్యం సాధించాలి. సంఘాన్ని
ముందుకు నెట్టాలి. ఇక్కడికే భారతమాత ఈ సంతా
నాన్ని పోషించలేకపోతోంది.”
“నాకింకా పిల్లలు లేరు. అయితే ప్రతి ఆడదీ పెండ్లి
చేసుకోకుండా, పెళ్ళి వందిళ్ళలో పిటెటింగ్ చెయ్యాలి
ంటానా?”
“పెళ్ళి ఒద్దని నేననడం లేదు. వివాహం ప్రీ
జీవితంలో ప్రధాన ఘట్టం. అందులో నువ్వు సాధిం
చింది ఏముంది? ప్రేమా? సౌఖ్యమా? ఆధ్యా
త్మికమా? దేశభక్తి? ఏదీ లేదు.”
“పెండ్లి చేసుకున్న ప్రతి స్త్రీ భర్తను ఒదిలేస్తే
నువ్వు కథలు వ్రాస్తావంటావ్. అంతేనా?”
అంత పచ్చిగా అడిగినందుకు నాకు రోషం వచ్చింది.
“ఒదిలేస్తే చాలదు. మరో గొప్ప విలువను సాధిం
చాలి.”
“అంటే?”
“ప్రేమ లేని వివాహానికి విలువ లేదనుకుంటాను.”
“నీకేం తెలుస్తుంది? నీకు పెళ్ళి కాలేదు.”
“ఆ విలువను సాధించగలిగితేనే వివాహానికి అర్థం
వుంటుంది.”
“అలాగే ప్రతి స్త్రీ భర్తను ఒదిలేసి మరోడితో
వుండాలంటూ, ప్రేమను సాధించేందుకు?”
“అలా అడిగినందుకు నాకు నవ్వువచ్చింది. “దాని
కోసం ఆ త్యాగం చేయగలిగితే నే మొచ్చుకుంటాను”
అన్నాను.
కుముదం మాట్లాడలేదు. ఈ భావాలు ఎంత
వరకు ఆమెను కలవరపెట్టాయో నాకు తెలీదు. స్త్రీ
ప్రకృతిపైన ఒత్తిడి కలిగించేది భావాలే సహజమైన
ఉద్రేకమో నేను చెప్పలేను. అది తెలిస్తే స్త్రీ హృదయం
అర్థం చేసుకున్నట్లే.
“కాని...కాని...” మాటలకోసం తడుముకుంటూ
నిదానించింది.
“ఏమిటి నీ సందేహం?”
“ఏమీ లేదు. నాకేదో చెప్పాలనుంది. ఎట్లా
చెప్పాలో తెలీడం లేదు. నే చదువుకున్న దాన్ని కాదు.
ఉండు, ఆలోచించనీ...”
నేను ఆమె కళ్ళకేసి చూస్తూ కూర్చున్నాను.
నిదానించి చూస్తే ఆమె మొహంలో నొక నింత ఆకర్షణ
వుంది. ఆమె శరీరంలో ఒంపులు, ఎత్తు పల్లాలు మూర్ఖ
రశ్మి సోకినప్పుడు తీర్చి నట్లుగా విస్తారుకున్నాయి. ఆ
కళ్ళు ఆమెకి ఉపయోగం లేవు కాబోలు. మనుషులకు
ఆత్మ వుందో, లేదో నాకు తెలీదు కాని, ఆమెకు మాత్రం
లేనట్లు నాకనిపించింది. మరో లోకంలో ఆత్మని
మరచిపోయి, శరీరాన్ని తనివ్టం లేకుండానే ఇక్కడికి
రప్పించినట్లు సంచరిస్తుంది. ఈ ప్రపంచంలో
మూసుకుని మరో లోకంలో తెరచుకొన్న నేత్రాలు
ఆమెవి. “కాని...కాని...మూర్ఖుడూ, చంద్రుడూ
ఎప్పుడూ చూస్తుంటాను కాని, ప్రతిసారి ఎందుకో
క్రొత్తగా కనబడతాయి. మంచినిచ్చు రోజూ త్రాగుతా.

